

ZAMONAVIY SHE'RIYATDA RAMZ, TIMSOL VA METAFORALAR IFODASI

Ahmedova Baxtigul Umariddin qizi
Osiyo texnologiyalar universiteti magistranti
ahmedovabaxtigul17@gmail.com

Annotatsiya:

Mazkur maqolada zamonaviy o'zbek she'riyati ramz, timsol va metaforalarning keng qo'llanilishi bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada Ulug'bek Hamdam, Rauf Parfi, Jamol Kamol kabi adiblar ijodida ramziy obrazlar va metaforik ifodaning badiiy-estetik ahamiyati tahlil qilinadi. Ramz va timsollar zamonaviy she'riyatda inson ruhiyati, milliy qadriyatlar va ijtimoiy-falsafiy g'oyalarni ifodalashda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Kalit so'zlar

zamonaviy she'riyat, ramz, timsol, metafora, Ulug'bek Hamdam, Rauf Parfi, Jamol Kamol, badiiy tafakkur.

Аннотация

Современная узбекская поэзия отличается широким использованием символов, образов и метафор. В статье рассматривается творчество таких авторов, как Улугбек Хамдам, Рауф Парфи, Джамол Камол, где символические образы и метафорические выражения играют важную роль в художественно-эстетическом осмыслении. Символы и метафоры в современной поэзии отражают духовный мир человека, национальные ценности и социально-философские идеи.

Ключевые слова

современная поэзия, символ, образ, метафора, Улугбек Хамдам, Рауф Парфи, Джамол Камол, художественное мышление.

Abstract:

Contemporary Uzbek poetry is distinguished by its extensive use of symbols, imagery, and metaphors. This article analyzes the works of Ulugbek Hamdam, Rauf Parfi, and Jamol Kamol, highlighting the artistic and aesthetic significance of symbolic and metaphorical expression. In modern poetry, symbols and metaphors serve as essential tools to convey human spirituality, national values, and socio-philosophical ideas.

Keywords

contemporary poetry, symbol, imagery, metaphor, Ulugbek Hamdam, Rauf Parfi, Jamol Kamol, artistic thought.

insoniyatning eng tabiiy ehtiyoji, uni hech qanday kuch, to‘siq yoki majburlash yo‘q qila olmaydi.

• **Shamol ramzi:** Shamol erkinlik, harakat, to‘xtovsiz oqim timsoli. Uni tutib bo‘lmaydi, qamab bo‘lmaydi.

• **Ozodlik mohiyati:** Ozodlik ham shunday — inson ruhining tabiiy holati, uni cheklashga urinish samarasiz.

Aslida, bu misra insoniyatning eng chuqur orzusi — erkinlikni poetik obrazda ifodalaydi. Shamolni to‘xtatib bo‘lmagani kabi, ozodlikni ham to‘xtatib bo‘lmaydi.

Jamol Kamol she‘riyatida metaforik ifoda

Jamol Kamol she‘rlari falsafiy mazmuni bilan ajralib turadi. Uning she‘rlarida ramz va timsollar inson ruhiyati va hayot falsafasini ifodalashda muhim vosita sifatida qo‘llanadi. Masalan:

“Hayot — bu sahro,
Unda har kim o‘z yo‘lini topadi...”⁵

Bu misralarda hayot sahro — ya’ni keng, cheksiz, ba’zan qiyin va sinovlarga to‘la makon sifatida tasvirlanmoqda. “Unda har kim o‘z yo‘lini topadi” degan jumla esa shuni anglatadiki, insonlar hayot sahrosida turlicha yo‘l tanlaydi: kimdir sabr va mehnat bilan maqsadiga yetadi, kimdir adashadi, kimdir esa o‘z yo‘lini qayta-qayta izlaydi. Sahro timsoli — hayotning qiyinchiliklari, yolg‘izliklari va sinovlarini ifodalaydi. Yo‘l topish — har bir insonning o‘z taqdirini, maqsadini, hayotdagi yo‘nalishini belgilash jarayonini bildiradi.

Zamonaviy she‘riyatda ramz va timsollarning ijtimoiy-falsafiy ahamiyati

- Ramz va timsollar orqali shoirlar jamiyatdagi o‘zgarishlarni badiiy talqin qiladi.
- Metafora esa inson ruhiyatini chuqurroq anglashga yordam beradi.
- Zamonaviy she‘riyatda ramz va timsollar milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashib, global g‘oyalarni ham ifodalaydi⁶.

• Ramzlar jamiyatdagi muammolarni bilvosita ifodalash imkonini beradi. Masalan, *qush* erkinlik ramzi sifatida, *zanjir* esa ijtimoiy qaramlik timsoli sifatida qo‘llanadi. Bu orqali shoirlar ochiq tanqid o‘rniga ramziy ifodadan foydalanib, o‘quvchini chuqur mulohazaga chorlaydi. Ramzlar inson hayotining ma’nosi, vaqt, o‘lim va abadiyat kabi falsafiy masalalarni yoritishda muhim vosita hisoblanadi. Omon Matjon she‘riyatida ramzlar hayotning murakkab qirralarini ixcham va estetik tarzda ifodalashda markaziy o‘rin egallaydi.

Misol ramzlar	Ijtimoiy-falsafiy ahamiyati
Zanjir, devor	Qaramlik, to‘siqlarni ifodalaydi
Qush, osmon	Ozodlik va inson orzularini ramziy ko‘rsatadi

Misol ramzlar	Ijtimoiy-falsafiy ahamiyati
Soat, yo‘l	Vaqt, hayot yo‘li va abadiyatni anglatadi
Ko‘l, shamol	Inson ruhiyati va ichki kechinmalarni ifodalaydi

Xulosa

Zamonaviy she‘riyat ramz, timsol va metaforalarsiz tasavvur etib bo‘lmaydi. Ular poetik nutqning estetik kuchini oshiradi, o‘quvchini fikrlashga undaydi. Ulug‘bek Hamdam, Rauf Parfi va Jamol Kamol ijodi esa bu jarayonning yorqin namunasi bo‘lib, zamonaviy o‘zbek she‘riyatida ramz va metaforaning badiiy imkoniyatlarini kengaytiradi va yanada boyitadi. she‘riy Bunday she‘riyatda ramz, timsol va metaforalar shoirning individual uslubini belgilab, asarga ko‘p qatlamli ma‘no beradi. Ular o‘quvchini fikrlashga, izlanishga va she‘rni turlicha talqin qilishga undaydi. Natijada she‘riyat nafaqat estetik zavq uyg‘otadi, balki inson ruhiyatini boyitadi va zamon ruhini aks ettiruvchi kuchli badiiy vositaga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Karimov, H. *She‘riyatda ramz va timsol*. Toshkent: Universitet, 2019.
2. Qodirov, N. *Zamonaviy o‘zbek she‘riyati poetikasi*. Toshkent: Fan, 2020.
3. Ulug‘bek Hamdam. *She‘rlar to‘plami*. Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2015.
4. Rauf Parfi. *Tanlangan asarlar*. Toshkent: Yozuvchi nashriyoti, 2004.
5. Jamol Kamol. *She‘rlar*. Toshkent: Akademnashr, 2010.
6. O‘zbek zamonaviy adabiyoti antologiyasi. Toshkent: Ma‘naviyat, 2018.